

NOTAT

27. marts 2012

Høringsnotat vedrørende udkast til lovforslag om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd

1. Indledning

Formålet med lovforslaget er at oprette en ikke-juridisk mæglings- og klageinstitution, der hurtigt og effektivt kan løse uoverensstemmelser om overtrædelse af internationale standarder og principper om global ansvarlig virksomhedsadfærd.

Med forslagets anden del foreslås en ændring af årsregnskabslovens § 99 a vedrørende redegørelse for samfundsansvar til udtrykkeligt at omfatte en redegørelse for virksomhedens politikker for at respektere menneskerettighederne samt reducere klimapåvirkningen ved virksomhedens aktiviteter. Lovforslaget har dermed betydning for de virksomheder, der ikke har en politik for henholdsvis menneskerettigheder og klima, idet de efter lovforslaget fremover udtrykkeligt skal oplyse i årsrapporten, at de ikke har en politik på de to områder.

Forslaget er sendt i høring den 21. december 2011 med høringsfrist den 23. januar 2012 til i alt 70 organisationer, foreninger o.l. Der er modtaget høringssvar fra 33 organisationer, foreninger o.l. Heraf har 23 haft konkrete bemærkninger til udkastet til lovforslaget. De væsentligste bemærkninger fra de hørte parter til de enkelte emner i lovudkastet gennemgås og kommenteres nedenfor.

Enkelte høringssvar har givet anledning til redaktionelle ændringer og præciseringer i lovteksten samt bemærkningerne. Disse ændrer dog ikke ved substansen i det pågældende lovforslag og omtales derfor ikke nærmere i dette notat. Endelig er der foretaget visse lovtekniske ændringer efter dialog med Justitsministeriet.

2. Generelle bemærkninger til lovforslaget

Danske Advokater, Dansk Erhverv, DI, DIEH, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, Forbrugerrådet, FSR – Danske revisorer, Håndværksrådet, Institut for Menneskerettigheder, LO, Verdens Skove og 92-gruppen støtter den del af lovforslaget, der er om mæglings- og klageinstitutionen for ansvarlig virksomhedsadfærd.

DI og Rederiforeningen fremhæver eksplicit det væsentlige i, at loven baseres på anbefalingerne fra Rådet for Samfundsansvar.

Dansk Byggeri og Landbrug og Fødevarer støtter, at Danmark lever op til sine OECD-forpligtigelser, herunder i forhold til de nationale kontaktpunkter.

Dansk Byggeri ser ikke ud fra en erhvervsmæssig betragtning nødvendigheden af en sådan mæglings- og klageinstitution. Dansk Byggeri sætter spørgsmålstegn ved, om en mæglings- og klageinstitution er den rigtige vej frem for at få sat gang i initiativer, som kan udvikle og styrke en bred og målrettet vejledningsindsats imod i første omgang f.eks. risikobrancher.

92-gruppen, Håndværksrådet, LO, FSR danske revisorer, Institut for Menneskerettigheder og Verdens Skove støtter forslaget om ændring af årsregnskabslovens § 99 a, og er positivt indstillet overfor hensigten og formålet med lovforslaget.

Bryggeriforeningen, DI, Komiteén for god Selskabsledelse og Landbrug & Fødevarer støtter ikke den foreslåede ændring af årsregnskabslovens § 99 a, fordi tilføjelsen af specifikke emner anses for at bryde med princippet om, at virksomhedernes selv udpeger emnerne for deres redegørelse for samfundsansvar.

Håndværksrådet, LO, DI og Landbrug & Fødevarer lægger generelt vægt på, at lovforslaget følges op med en vejledningsindsats.

Kommentar

Langt størsteparten af de indkomne hørings svar støtter oprettelsen af en mæglings- og klageinstitution.

Hørings svarene vedr. ændringen af årsregnskabslovens § 99 a deler sig i to grupper - en overvejende positiv gruppe og en gruppe, der er mere kritisk overfor tilføjelsen af specifikke rapporteringsemner.

3. Bemærkninger til lovforslagets konkrete indhold

3.1. Forslag til lov om mæglings- og klageinstitutionen om ansvarlig virksomhedsadfærd

Kommenteringen af hørings svarene vil ske med udgangspunkt i følgende opdeling:

- 3.1.1. Formanden
- 3.1.2. Sager taget op af egen drift
- 3.1.3. Retlig interesse
- 3.1.4. Sammensætning af mæglings- og klageinstitutionen
- 3.1.5. Medlemmernes kvalifikationer
- 3.1.6. Sagsbehandling
- 3.1.7. Placering af mæglings- og klageinstitutionen

- 3.1.8. Klagefrist
- 3.1.9. Prøvelse ved retlige institutioner
- 3.1.10. Offentlighed i sagsbehandlingen og aktindsigt
- 3.1.11. Udtalelser
- 3.1.12. Arbejdsfordeling mellem nationale kontaktpunkter
- 3.1.13. Evaluering af mæglings- og klageinstitutionen
- 3.1.14. Opfølgende aktiviteter
- 3.1.15. Ressourcer
- 3.1.16. Øvrige bemærkninger

3.1.1. Formanden

Forbrugerrådet og 92-gruppen mener, at formanden for institutionen bør udnævnes til ombudsmand, da det kan være med til at sikre mæglings- og klageinstitutionen optimale forhold, samt give institutionen den højeste troværdighed, ligesom de mener, at det bør fremgå eksplicit at formandens stemme er afgørende i tilfælde af stemmelighed.

92-gruppen mener, det er vigtigt at formanden sikrer institutionen uafhængighed af det politiske miljø, at han sikrer, at mæglingsresultater og udtalelser er i overensstemmelse med OECD's retningslinjer samt at formanden kan tage sager op af egen drift og iværksætte undersøgelser og afsætte ressourcer til samme. 92-gruppen mener, at det er vigtigt, at formanden for institutionen er den, der forestår/har ansvar for mæglingen. Dette betyder, at formanden ikke kan "udlicitere" ansvaret for mæglingen til mæglingseksperter.

DI og Rederiforeningen mener, at det er positivt, at formanden for institutionen ikke får titel af ombudsmand, da betegnelsen ikke er præcis i forhold til de opgaver, som formanden skal påtage sig. DI og Rederiforeningen mener desuden, at formanden bør have tilstrækkelig erfaring fra det globale erhvervsliv og nødvendig indsigt i de CSR-mæssige dilemmaer, som virksomhederne konfronteres med.

Institut for Menneskerettigheder mener, at lovforslaget bør præcisere formandens pligt til at bistå den svage part.

Verdens Skove og Landbrug og Fødevarer mener, at formanden skal være jurist. Landbrug og Fødevarer mener desuden, at formanden skal opfylde kriterierne for udnævnelse til landsdommer.

Verdens Skove og Danske Advokater mener ikke, at formanden kan fungere som mægler i en sag, hvor formanden muligvis skal medvirke i sagens videre forløb efter endt mægling.

Kommentar

Ombudsmandsbetegnelsen lægger op til sagsbehandling og afgørelser af sager på et juridisk grundlag, hvilket ikke er i overensstemmelse med den mæglingstilgang, der er kernen i mæglings- og klageinstitutionens arbej-

de. Dermed vil ombudsmandsbetegnelsen være misvisende og være udtryk for en udvidelse af ombudsmandens typiske virke med risiko for en udvanding af den særlige status, der er knyttet til en ombudsmand. Lovforslaget ændres derfor ikke på dette punkt.

I lovforslaget lægges der op til, at formanden har alle de egenskaber, der skal til i forhold til at beskytte den svage part og sikre respekten for internationale rettigheder og samtidig tage hensyn til virksomhedsrelaterede problematikker. Det vurderes ikke at være relevant at stille krav om en retlig uddannelse mv.

Erfaring fra det globale erhvervsliv vurderes at være en relevant egenskab for formanden, hvorfor dette tilføjes bemærkningerne hertil.

Det præciseres i lovforslagets bemærkninger, at der vil blive fastsat regler for hvordan mæglings- og klageinstitutionen træffer afgørelser, og at formandens stemme i tilfælde af stemmelighed er afgørende. Dette vurderes at være nødvendigt for at sikre institutionen kan arbejde hurtigt og effektivt, og ikke afhængig af fuld fremmøde af institutionens medlemmer.

Lovforslaget lægger op til, at mæglings- og klageinstitutionen kan tage sager op af egen drift. Det vurderes ikke hensigtsmæssigt, at formanden alene kan træffe en sådan beslutning og afsætte ressourcer hertil.

Det fremgår af lovforslaget, at formanden er tiltænkt en mere aktiv rolle i mæglingsfasen, end i den efterfølgende undersøgelsesfase. I undersøgelsesfasen beslutter formanden sammen med de øvrige medlemmer af mæglings- og klageinstitutionen, hvordan den givne sag skal undersøges og udtalelse udformes. Det vurderes ikke at være problematisk, at formanden har den afgørende stemme, idet han er nødt til at have opbakning fra de fra én eller flere af de øvrige medlemmer i institutionen. Det er heller ikke muligt for formanden helt på egen hånd at tage en sag op af egen drift. Også her vil han være afhængig af opbakning.

Det er ikke givet, at det er formanden, der mægler, idet en stor sagsmængde kan nødvendiggøre at andre medlemmer af institutionen forestår mæglingen. Endelig er der ikke tale om at formanden fungerer som dommer, idet der er tale om en ikke-juridisk institution og bedømmelsesgrundlaget er ikke en lov.

Erfaringerne fra andre OECD-kontaktpunkter viser, at det vil være uhenigtsmæssigt, hvis formanden personligt skal forestå alle mæglingsforløb. Det er imidlertid formanden, der har det endelige ansvar for mæglings- og klageinstitutionens virke, og formanden vil derfor også have det overordnede ansvar for mæglingen. Det sidstnævnte vil blive præciseret i lovforslaget.

3.1.2. Sager taget op af egen drift

Finanssektorens Arbejdsgiverforening og Landbrug og Fødevarer er imod, at institutionen kan tage sager op af egen drift på baggrund af anonyme henvendelser. Landbrug og Fødevarer sætter spørgsmålstegn ved, om mæglings- og klageinstitutionen formår at oplyse en sag, som den selv har taget op og er bekymret for, om mæglings- og klageinstitutionen kan foretage uanmodet besøg på virksomheden. Deri ligger en risiko for krænkelse af parternes retssikkerhed.

Kommentar

Kravene til en sag, der tages op af egen drift, er de samme som til en sag, der behandles på baggrund af en klage. Det er ikke hensigten, at mæglings- og klageinstitutionen som hovedregel skal tage sager op af egen drift. Omvendt vurderes det hensigtsmæssigt, at institutionen har denne mulighed. Under alle omstændigheder er frivillighedsprincippet grundlæggende for mæglings- og klageinstitutionen, hvilket forudsætter parternes samarbejdsvillighed. Mæglings- og klageinstitutionen har ikke beføjelser til at påtvinge sig adgang til f.eks. en virksomhed.

3.1.3. Retlig interesse

Finanssektorens arbejdsgiverforening mener, at man på linje med reglerne i retsplejeloven skal have en retlig interesse i sagen.

Landbrug og Fødevarer mener, at der skal foreligge dokumentation i form af en fuldmagt, hvis man repræsenterer en tredjepart.

Kommentarer

Formålet med mæglings- og klageinstitutionen er at sikre, at overtrædelser af menneskerettigheder, miljøstandarder mv., som falder uden for det retslige system, ikke efterlades ubehandlet, jf. også FN's og OECD's retningslinjer. Ofte vil sagerne angå ressourcensvage individer eller grupper, der ikke har mulighed for at føre sagen selv. Derfor er det vigtigt, at en person, der ikke har en retlig interesse, f.eks. en NGO, kan anlægge en sag på vegne af en person, der har været udsat for menneskerettighedskrænkelser. Det afgørende er, at der har været en overtrædelse af OECD's retningslinjer, og ikke hvem der anlægger sagen. Det vurderes derfor ikke hensigtsmæssigt at kræve en retlig interesse i sådanne sager.

Det fremgår allerede af lovforslagets generelle bemærkninger, at såfremt tredjemand repræsenterer en berørt part, skal der forelægges dokumentation herfor, f.eks. i form af en fuldmagt.

3.1.4. Sammensætning af mæglings- og klageinstitutionen

Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Håndværksrådet og Red Barnet mener, at det ikke er hensigtsmæssigt, at tre navngivne organisationer fast indstiller organisationsrepræsentanterne. Der bør i stedet etableres en procedure for indstilling af organisationsrepræsentanter, f.eks. et rotationsprincip, der i

højere grad kan sikre forankringen af arbejdet med samfundsansvar i hele erhvervslivet.

Finanssektorens arbejdsgiverforening lægger vægt på, at arbejdstager- og arbejdsgiversiden repræsenteres ligeligt.

Landbrug og Fødevarer mener, det bør være DA og ikke DI, der repræsenterer erhvervsorganisationerne.

Kommentar

Den konkrete sammensætning af mæglings- og klageinstitutionen fastsættes i en bekendtgørelse. Dog er det hensigten, at anbefalingerne fra Rådet for Samfundsansvar lægges til grund. Konkret foreslår rådet, at organisationsrepræsentanterne udpeges efter indstilling fra DI, LO samt 92-gruppen. Det vurderes, at denne sammensætning både sikrer en afbalanceret sammensætning og en hurtigt og effektiv sagsbehandling. For at imødekomme ønsket om inddragelse af øvrige organisationer, tilføjes det i lovforslaget, at det er tanken at mæglings- og klageinstitutionen årligt udarbejder en beretning, som drøftes med Rådet for Samfundsansvar.

3.1.5. Medlemmernes kvalifikationer

Dansk Erhverv, Institut for Menneskerettigheder, Red Barnet og Verdens Skove mener, at viden og kvalifikationer er afgørende for de organisationsrepræsentanter, der skal deltage i sagsbehandlingen. Yderligere peger DIEH, Institut for Menneskerettigheder og Red Barnet på vigtigheden af, at den fornødne og relevante viden inddrages i forbindelse med sager omkring f.eks. menneskerettigheder, børns særlige rettigheder eller problemstillinger omkring ansvarlig leverandørstyring.

DI forventer, at sekretariatet ikke selv vil kunne gennemføre egentlige undersøgelser af sagerne, men anbefaler i tråd med Rådet for Samfundsansvar, at undersøgelserne primært foretages ved at trække på viden fra andre eksperter, hvortil dele af institutionens bevilling bør allokere.

Kommentar

Sammensætningen af mæglings- og klageinstitutionen følger anbefalingerne fra Rådet for Samfundsansvar, som så vidt muligt forsøger at imødekomme behovet for at de rette kvalifikationer er repræsenteret i institutionen. Det fremgår allerede af bemærkningerne, at mæglings- og klageinstitutionen kan høre eksperter.

3.1.6. Sagsbehandling

Landbrug og Fødevarer mener, at det skal være en betingelse for at få sin sag behandlet, at klager gennem kontakt med virksomheden allerede forud for indsendelse af en klage til institutionen har forsøgt at løse uoverensstemmelsen med virksomheden. Samtidig skal der opstilles processuelle rammer for sagsbehandlingen, herunder sikre ensartethed i kommu-

nikationen udadtil. Konkret foreslås det, at der udarbejdes en skabelon for institutionens udtalelser.

Danske Advokater savner en beskrivelse af det regelsæt, som mæglingen skal foregå under.

Verdens Skove mener, at mægling kun kan tilbydes, såfremt mægler vurderer, at sagen er egnet til mægling mellem parterne. Samtidig ønsker de vejledende tidsfrister fra Rådet for Samfundsansvar indsat i lovforslaget, herunder at sagens parter skal medvirke til sagens oplysning indenfor en på forhånd fastsat tidsfrist.

Kommentar

Løsning af tvister på partsniveau spiller en central rolle i lovforslaget. I den valgte model indgår løsning på partsniveau dog som en del af sagsbehandlingen frem for at være et krav forud for sagsbehandlingen. Her ved sikres gennemskuelige og forudsigelige rammer for sagsbehandlingen. Rammerne for sagsbehandlingen vil blive fastsat i en bekendtgørelse, herunder for mæglingsforløbet, tidsfrister for sagens oplysning, samt med hensyn til institutionens kommunikation udadtil.

Lovforslaget giver allerede mulighed for, at mægling kun tilbydes, såfremt mæglings- og klageinstitutionen vurderer, at sagen er egnet til mægling mellem parterne.

3.1.7. Placeringen af mæglings- og klageorganet

92-gruppen mener ikke, at Erhvervsstyrelsen er tilstrækkelig politisk uafhængig til at kunne sekretariatsbetjene mæglings- og klageinstitutionen. Det er kun en placering udenfor den offentlige administration, der sikrer institutionen reel uafhængighed. Verdens Skove mener yderligere, at mæglings- og klageinstitutionen skal have mandat til at vedtage sin egen forretningsorden samt, at den skal oprettes direkte ved lov, dvs. at vækst- og erhvervsministeren ikke skal oprette institutionen, jf. § 1.

DI, Landbrug og Fødevarer og LO støtter, at sekretariatet for mæglings- og klageinstitutionen placeres i Erhvervsstyrelsen.

DIEH mener, at der er behov for en vurdering af om placeringen af mæglings- og klageinstitutionen er tilstrækkelig politisk uafhængig.

Kommentar

Den administrative placering i Erhvervsstyrelsen foreslås gennemført for at sikre administrative og økonomiske synergier mellem sekretariatsbetjeningen af uafhængige organer på erhvervsområdet. Erhvervsstyrelsen udøver allerede i dag uafhængig støtte som sekretariat for blandt andet Rådet for Samfundsansvar samt Erhvervsankenævnet, og vil på tilsvarende vis kunne udfylde sekretariatsfunktionen for en kommende mæglings- og klageinstitution. En sådan placering flugter desuden med, hvordan

andre lande har oprettet velfungerende mæglingsinstitutioner. Det er afgørende for institutionens arbejde, at institutionen er uafhængig. Det fremgår derfor direkte af lovforslaget, at mæglings- og klageinstitutionen er et uafhængigt organ inden for den offentlige forvaltning. Formanden for institutionen vil have ansvaret og beslutningskompetencen med hensyn til sekretariatets arbejde.

Det tilføjes i lovforslagets bemærkninger, at det vil blive fastsat, at mæglings- og klageinstitutionen selv kan vedtage en forretningsorden inden for lovens rammer. Med lovforslagets vedtagelse oprettes mæglings- og klageinstitutionen netop direkte ved lov.

3.1.8. Klagefrist

92-gruppen og Verdens Skove mener, at det bør præciseres, at fristen for at indbringe en klage afbrydes, når en klage indsendes til mæglings- og klageinstitutionen. Yderligere mener Verdens Skove, at genbehandling af en sag ikke bør være underlagt fristen for at indbringe en klage på 5 år.

Dansk Byggeri og Dansk Erhverv mener, at en frist på 5 år efter hændelsen er sket, er uforholdsmæssig lang. En frist på 2 år for at indbringe en klage virker som rimelig. Danske Advokater mener, at fristen bør fastsættes efter forældelseslovens almindelige frist på 3 år.

DI mener, at henvendelser, der er sket før de nye OECD-retningslinjer er trådt i kraft, skal bedømmes ud fra de gamle retningslinjer.

Kommentar

Det vurderes, at det i f.eks. miljøforureningssager er vigtigt at have en lang klagefrist, fordi det ofte tager noget tid inden problemet og overtrædelserne bliver kendt. Derudover ses en klagefrist på 5 år i tilsvarende nævn og institutioner, f.eks. revisionsnævnet og disciplinærnævnet. Samme argumentation gælder for genbehandling af sager. Det tilføjes i lovforslaget, at klagefristen afbrydes, når en klage modtages af mæglings- og klageinstitutionen eller en sag tages op af egen drift.

Det tilføjes i lovforslaget, at overtrædelser, der er sket før nye eller ændrede OECD-retningslinjer er trådt i kraft, skal bedømmes ud fra de gamle retningslinjer.

3.1.9. Prøvelse ved retlige institutioner

Finanssektorens Arbejdsgiverforening mener, det er problematisk, at man kan få taget sin sag op ved mæglings- og klageinstitutionen, selvom sagen behandles ved at en anden retsinstitution.

Danske Advokater mener, at der bør foreligge tungtvejende hensyn for at fravige en voldgiftsaftale, dvs. at institutionen behandler en klage, selvom der foreligger en voldgiftsaftale. På tilsvarende vis mener Danske Advo-

kater heller ikke, at institutionen bør kunne behandle en klage, hvortil der foreligger en endelig dom.

92-gruppen mener, at det er vigtigt, at mæglings- og klageinstitutionen lægger til grund for sin evt. afvisning af en sag pga. en parallel retssag, om den krænkede får en retssag i overensstemmelse med internationale retsstandarder i det pågældende land.

Forsker ved Københavns Universitet Karin Buhmann mener, at det er uhensigtsmæssigt at give adgang til at indbringe sager for domstolene mv., hvor mægling har været gennemført med succes. Adgangen vil kunne gøre mæglingen illusorisk og undergrave parternes interesse i aktivt og seriøst at indgå i mægling.

Kommentar

Lovforslaget lægger op til, at mæglings- og klageinstitutionen ikke skal afskæres fra at tage en sag op, der allerede behandles ved anden retlig institution. Dette tager de nye OECD-retningslinjer direkte stilling til, og det anbefales ikke på forhånd at udelukke klager, der behandles ved udenlandske domstole, hvor den krænkede muligvis ikke kan få en retssag i overensstemmelse med internationale retsstandarder. Dog undtages retlige institutioner i EU eller EØS samt i lande, der har tiltrådt Lugano-konventionen, da disse lande har indgået aftale om gensidig anerkendelse af domme mv.

Det vurderes at være rimeligt, at mæglings- og klageinstitutionen ikke skal kunne realitetsbehandle en sag, hvor der foreligger en voldgiftsaftale. Der vurderes dog uhensigtsmæssigt at indsætte et forbud mod adgang til retlig prøvelse efter endt mægling. Mæglings- og klageinstitutionen er en ikke-juridisk instans og som følge heraf kan mæglingsaftaler ikke træde i stedet domstolsbehandling eller voldgift eller efterfølgende håndhæves ved lov. Det vurderes derfor, at muligheden for retlig prøvelse bør bibeholdes i lovforslaget.

3.1.10. Sagsbehandlingen, herunder offentlighed og aktindsigt

DI er positiv over for de foreslåede undtagelser fra offentlighedsloven.

DI og Finanssektoren Arbejdsgiverforening støtter opfordringen i lovens bemærkninger om, at parterne ikke bør føre sagen parallelt i medierne. DI foreslår, at manglende vilje til at følge opfordringen skal være forbundet med sanktioner. DI mener, at parternes reelle vilje til at løse en konflikt konstruktivt og i god tro bør være helt fundamentale forudsætninger for at kunne få en sag taget op og behandlet i institutionen.

Finanssektoren Arbejdsgiverforening foreslår, at offentliggørelse fra mæglings- og klageinstitutionen kun kan ske, når en sag er færdigbehandlet, og der udtales kritik.

Danske Advokater mener, at det i visse situationer kan være vanskeligt at beskrive sagen på en måde, så identiteten af sagens parter ikke kan udledes alligevel. Derfor foreslår Danske Advokater, at der indsættes en bestemmelse om, at offentliggørelse kun er muligt, hvis det er muligt på betrykkende vis at anonymisere sagens parter.

Bryggeriforeningen er bekymret for uberettigede klager, som når de offentliggøres, har skadet virksomheden uden, at der er truffet afgørelse i sagen.

92-gruppen mener ikke, at mæglings- og klageinstitutionen skal kunne behandle sager, som omhandler non-profit organisationer, da OECD retningslinjerne er målrettet private og offentlige virksomheder. 92-gruppen er bekymret over, at enhver kan indbringe en klage, da det giver virksomheder mulighed for at anlægge klager mod NGO'er eller måske endda journalister, der kritiserer virksomheder for deres indsats på CSR-området, og mener, at det eksplicit bør stå i loven, at klager mod journalisters kritik/behandling af virksomheder bør behandles i pressenævnet.

DIEH ser det som positivt, at de krav, der stilles til virksomheder, også gælder myndigheder og organisationer. Dette kan bidrage til en fælles tilgang til ansvarlig leverandørstyring blandt private virksomheder og offentlige instanser, herunder kommune og regioner.

Eksport Kredit Fonden gør opmærksom på, at det ikke fremgår af lovudkastet, hvilke afgørelser der ikke kan indbringes for anden administrativ myndighed.

Kommentar

En undtagelse fra offentlighedsloven ud over de almindelige undtagelser, herunder følsomme oplysninger af privatretlig, strafferetlig eller forretningsmæssig karakter, kan ifølge Justitsministeriet kun begrundes, hvor offentliggørelse kan ødelægge det tillidsforhold, der er en forudsætning for at parterne på egen hånd kan nå frem til en konstruktiv løsning på sagen til begge parter tilfredshed. Udgangspunktet er således, at når en sag er afvist, kan den ikke undtages fra offentlighedsloven længere. Derfor er det nødvendigt, at fjerne de foreslåede undtagelser til offentlighedsloven, når en sag afvises af mæglings- og klageinstitutionen.

Lovforslaget giver ikke mulighed for, at mæglings- og klageinstitutionen kan sanktionere parterne. Dertil kommer, at det kan være vanskeligt at vurdere, hvorvidt den pågældende part har ført sagen i medierne eller ej, eller parternes reelle vilje til at løse en konflikt. Disse forhold vil dog indgå det i institutionens helhedsvurdering.

Det er vigtigt, at der er gennemsigtighed i sagsbehandlingen. Derfor offentliggør mæglings- og klageinstitutionen løbende, når en sag afvises, når der mægles mellem parterne, og når en sag undersøges.

Det tilføjes i forslaget, at offentliggørelse om sagen uden angivelse af parternes identitet, skal gøres på en måde, der ikke gør det muligt for offentligheden at identificere sagens parter ud fra andre oplysninger i sagen.

Det har været hensigten, at loven ikke kun skal gælde for danske private virksomheder, men også for danske offentlige virksomheder, statslige og regionale myndigheder og danske private og offentlige organisationer, fordi disse i mange situationer opererer i sammenlignelige situationer med private virksomheder. Det skal være muligt at klage over en NGO eller et medie, der overtræder OECD's retningslinjer. Mæglings- og klageinstitutionen kan dog altid afvise at behandle en klage, hvis den findes grundløs.

Det foreslås i lovforslaget, at ingen af institutionens beslutninger kan indbringes for anden administrativ myndighed. Institutionens beslutninger er imidlertid undergivet den almindelige domstolskontrol.

3.1.11. Udtalelser

DI og Verden Skove mener, at loven skal følge anbefalingen fra Rådet for Samfundsansvar, hvor klageinstitutionen 1 år efter sagens afslutning skal undersøge, om en given henstilling er blevet fulgt og herefter komme med en ny udtalelse.

DI mener, at det bør specificeres til en nærmere afgrænset årrække, hvor lang tid en udtalelse skal ligge offentlig tilgængeligt på institutionens hjemmeside.

Danske Advokater mener ikke, at en overtrædelse af OECD's retningslinjer skal udvikle sig til en offentlig gabestok, hvor følsomme oplysninger om virksomheden stilles til skue for offentligheden. Danske Advokater mener, at det bør fremgå eksplicit af institutionens udtalelse om mæglingsresultatet er i overensstemmelse med OECD's retningslinjer. Danske Advokater mener desuden ikke, at det står helt klart, om der med bestemmelsen i § 12 menes institutionens processuelle eller materielle afgørelser.

92-gruppen mener, at mæglings- og klageinstitutionen skal fremsætte sin opfattelse af en sag, herunder udtale kritik og afgive henstillinger, og ikke, som der står i lovforslaget, blot kan fremsætte kritik og afgive henstillinger.

Kommentar

Det præciseres, at mæglings- og klageinstitutionen følger op på udtalelsen efter 1 år ved enten at udtale, at den pågældende har levet op til mæglings- og klageinstitutionens udtalelse om sagen, eller tilkendegiver,

hvis dette ikke er tilfældet. Det vil blive specificeret i den senere bekendtgørelse, hvor længe en udtalelse er offentlig tilgængelig.

Forvaltningsloven, som mæglings- og klageinstitutionen er underlagt, giver mulighed for at tilbageholde følsomme oplysninger af privatretlig, strafferetlig eller forretningsmæssig karakter. Det præciseres i lovforslaget, at mæglings- og klageinstitutionen skal komme med en offentlig udtalelse efter, at den har behandlet en sag.

3.1.12. Arbejdsfordeling mellem nationale kontaktpunkter

92-gruppen og Verdens Skove mener ikke, at en sag bør kunne afvises, fordi den har fundet sted i et land, der selv har et kontaktpunkt. Det vil medføre store økonomiske omkostninger for den part, der anlægger sagen, at skulle anlægge den ved et udenlandsk kontaktpunkt. Samtidig vil det være svært for en NGO at skulle føre en sag i flere lande på en gang.

Kommentar

Mæglings- og klageinstitutionen oprettes med henblik på at opfylde Danmarks forpligtigelser under OECD til at oprette et ikke-juridisk klageorgan (i OECD sammenhæng benævnt kontaktpunkt). Mæglings- og klageinstitutionen skal som udgangspunkt respektere den arbejdsdeling, der er beskrevet i OECD's retningslinjer. Det skal dog være muligt for mæglings- og klageinstitutionen selv at behandle en sag, hvis det vurderes, at kontaktpunktet i det pågældende værtsland ikke lever op til OECD's retningslinjer.

3.1.13. Evaluering af mæglings og klageinstitutionen

Institut for Menneskerettigheder, LO og Verdens Skove påpeger behovet for evalueringer og peer review af mæglings- og klageinstitutionen. Verdens Skove mener desuden, at mæglings- og klageorganet bør offentliggøre en årlig beretning. LO opfordrer til, at der indbygges en revisionsbestemmelse i lovgivningen, som kunne tage udgangspunkt i de evalueringer, der er anbefalet at gennemføre - første gang efter to år.

Kommentar

Der indsættes en evalueringsklausul i lovforslaget om, at loven skal evalueres senest 3 år efter oprettelsen. Det tilføjes i denne forbindelse, at mæglings- og klageinstitutionen så vidt muligt indgår i OECD's peer review. Mæglings- og klageinstitutionen skal årligt aflevere en rapport om arbejdet i institutionen, som offentliggøres og drøftes i samarbejde med Rådet for Samfundsansvar.

3.1.14. Opfølgende aktiviteter

Dansk byggeri, Dansk Erhverv, DI, Håndværksrådet, Landbrug og Fødevarer, LO og Verdens skove mener ikke, at mæglings- og klageorganet kan stå alene, men der er behov for en stor forebyggende indsats. Af vigtige elementer i den forebyggende indsats nævnes bl.a. vejledninger og værktøjer til virksomheder bl.a. om nødvendig omhu (due diligence),

erfaringsudveksling mellem nationale OECD kontaktpunkter, opmærksomhedskampagne, peer review og evaluering.

Kommentar

Udover at behandle konkrete henvendelser om overtrædelser har mæglings- og klageinstitutionen også til formål at fremme, at OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder implementeres og efterleves af danske virksomheder, myndigheder og organisationer. Derfor skal mæglings- og klageinstitutionen også vejlede i forbindelse med den konkrete sagsbehandling, retningslinjers nødvendig omhu-begreb eller ved informations- og uddannelsesaktiviteter, jf. lovforslagets almindelige bemærkninger.

3.1.15. Ressourcer

Håndværksrådet stiller spørgsmålstegn ved, om den foreslåede årlige bevilling kan dække mere end institutionens sekretariatsbehandling. Et samarbejde med Dansk Initiativ for Etisk Handel må anses for hensigtsmæssigt.

Dansk Byggeri, DIEH og Dansk Erhverv vil gerne have oplyst, hvorledes de 3 millioner, som er afsat på finansloven, forventes fordelt med hensyn til drift og løn.

Kommentar

Den årlige bevilling på 3 mio. kr. svarer til niveauet for andre landes OECD-klageorganer. Bevillingen forventes at dække de nødvendige udgifter til sekretariatsbetjening, sagsbehandling og aflønning af institutionens medlemmer samt vejledning, information og uddannelse.

3.1.16. Øvrige bemærkninger

Bryggeriforeningen mener ikke, at det fremgår klart, om der er tale om objektivt ansvar eller culpa ansvar. Dertil kommer, at ansvarsreglerne kan være meget forskellige i de enkelte lande for det samme forhold.

Institut for Menneskerettigheder foreslår, at det sikres, at mæglings- og klageinstitutionens virke er i overensstemmelse med effektivitetskriterierne som beskrevet i FN's retningslinjer for menneskerettigheder og erhvervsliv.

Landbrug og Fødevarer ønsker en præcisering af begrebet, at en sag er "væsentlig og underbygget", begrebet "i god tro" samt "betydelig medvirken".

Kommentar

Netop fordi der er forskellige regler i de lande, hvor danske virksomheder opererer, og disse regler håndhæves forskelligt, er der behov for internationale retningslinjer, der hjælper til at klargøre virksomheders ansvar, når de opererer internationalt. Det er baggrunden for, at OECD og

FN i 2011 har udarbejdet de nye internationale retningslinjer. Lovforslaget er udarbejdet med henblik på at efterleve disse effektivitetskriterier.

OECD's Retningslinjer for Multinationale Virksomheder er lagt til grund for mæglings- og klageinstitutionen, hvor "væsentlig og underbygget", "i god tro" samt "betydelig medvirken" er defineret.

3.2. Forslag til ændring af årsregnskabsloven

Kommenteringen af høringssvarene vil ske med udgangspunkt i følgende opdeling:

3.2.1. Tilføjelse af specifikke rapporteringsemner

3.2.2. Øvrige konkrete bemærkninger

3.2.1. Tilføjelse af specifikke rapporteringsemner

92-gruppen, LO, Institut for Menneskerettigheder og Verdens Skove finder et forstærket fokus på menneskerettigheder og klima positivt, men påpeger, at man burde inkludere flere konkrete emner – især arbejdstagerrettigheder, miljø (generelt) og anti-korruption i overensstemmelse med Global Compact og OECD's Retningslinjer for multinationale virksomheder.

FSR anerkender - med henvisning til OECD's retningslinjer - ønsket om, at store virksomheder rapporterer om menneskerettigheder og klima.

DI og Landbrug og Fødevarer mener, at lovforslaget åbner for vilkårlige tilføjelser af flere konkrete emner uden hensyn til relevansen for den enkelte virksomhed. DI mener desuden, at kravet om, at redegørelsen for samfundsansvar udtrykkeligt skal omfatte bestemte emner, åbner for en "glidebane", hvor virksomhederne vil blive bedt om at forholde sig til et stigende antal predefinerede emner.

DI og Landbrug og Fødevarer fremhæver, at forslaget bryder med det bærende princip for årsregnskabslovens § 99 a, hvorefter det er de enkelte virksomheder, der ud fra et væsentlighedskriterium, vælger hvilke emner, der skal indgå i deres redegørelse for samfundsansvar. Landbrug og Fødevarer fremhæver desuden, at udvidelserne kan influere negativt på en ellers positiv udvikling, idet der kan være risiko for, at nogle virksomheder vil fokusere unødigt på menneskerettigheder og klima frem for på emner, der er mere væsentlige for netop dem.

DI mener, at den eksisterende lovgivning er dækkende. Med henvisning til de allerede opnåede forbedringer i rapportering om samfundsansvar anbefaler DI, at man lader lovkravet fortsætte i sin nuværende form i længere tid, så virksomhederne ikke allerede skal bruge ressourcer på at forholde sig til nye krav. DI anfører dog, at såfremt regeringen ønsker at angive specifikke emner som en del af § 99 a, er menneskerettigheder og klima meget relevante og aktuelle forslag. DI anser det for positivt, at klimakompasset.dk ifølge lovbemærkningerne også fremover kan være

en samlende platform for virksomhedernes klimaarbejde- og rapportering. I forhold til menneskerettigheder anfører DI, at der er behov for oplysnings- og vejledningsarbejde overfor virksomhederne.

Håndværksrådet er enig i hensigten med udvidelsen af rapporteringskravet, således at rapporteringen i højere grad kommer i overensstemmelse med FN' Global Compact's principper med vægt på miljø og menneskerettigheder.

Bryggeriforeningen mener, at rapporteringskravet vedr. klima bør kunne opfyldes ved at henvise til virksomhedens miljøredegørelse. Bryggeriforeningen mener, at ministeriet stærkt undervurderer de administrative konsekvenser for virksomhederne som følge af udvidelsen af rapporteringskravet.

Komiteén for god Selskabsledelse mener, at udvidelsen af årsregnskabslovens § 99 a er overflødig og ikke vil øge værdiskabelsen i virksomhederne. Komiteén for god Selskabsledelse mener, at der bør anlægges en væsentlighedsvurdering i forbindelse med rapporteringen, og at emnerne menneskerettigheder og klima allerede er dækket af de nuværende bestemmelser.

Kommentar

Lovforslaget betyder ikke, at den enkelte virksomhed skal have en politik for menneskerettigheder og klima. Lovforslaget skal alene sikre, at virksomhederne udtrykkeligt forholder sig til de to emner.

Det vurderes, at de administrative byrder i langt de fleste tilfælde vil være begrænsede, idet rapportering sker i forvejen, hvis virksomheden allerede har politikker for menneskerettigheder og/eller klima. Alle væsentlige oplysninger bør indgå i virksomhedens samlede redegørelse for samfundsansvar, hvorfor det er uhensigtsmæssigt kun at henvise til en evt. miljøredegørelse.

3.2.2. Øvrige konkrete bemærkninger

DI anbefaler, at ikrafttrædelsestidspunktet 1. juni 2012 bør genovervejes, således at de nye krav er kendte ved regnskabsårets begyndelse. DI anfører desuden, at forslaget kommer som et enkeltstående forslag uden kobling til øvrige pågående initiativer i EU, herunder særligt revideringen af EU's regnskabsdirektiver. DI anbefaler, at man afventer kommende EU-udspil på området.

Institut for Menneskerettigheder anbefaler, at definitionen af samfundsansvar bør bringes i overensstemmelse med EU Kommissionens og Rådet for Samfundsansvars definitioner. Institut for Menneskerettigheder anbefaler desuden, at det gøres til et krav, at virksomhederne skal begrunde, hvorfor de evt. har valgt ikke at redegøre for deres politikker for at respektere menneskerettigheder i deres redegørelse for samfundsansvar.

92-gruppen påpeger, at hvis der opstår problemer med at overholde bestemmelserne i OECD's Retningslinjer for multinationale virksomheder, bør det være et lovkrav, at virksomheder rapporterer om, hvad de vil gøre for at rette op på problemerne.

Kommentar

For at sikre at de nye krav til rapportering efter årsregnskabsloven § 99 a er kendte ved regnskabsårets begyndelse ændres lovforslaget, så rapporteringskravet har virkninger for regnskabsår, der begynder 1. januar 2013 eller senere. Lovforslagets ikrafttrædelsestidspunkt ændres ikke.

Det vurderes, at igangværende initiativer i EU-regi ikke vil have afgørende indflydelse på, stride imod eller ændre argumenterne for at gennemføre de foreslåede ændringer.

Definition af samfundsansvar i § 99 a strider ikke imod EU's og Rådet for Samfundsansvars definitioner og derfor vurderes det ikke at være et preserende hensyn at ændre definitionen i § 99 a.

Det vurderes, at behovet for at indføre et krav om begrundelse for ikke-rapportering reelt er begrænset. Eftersom der allerede er krav om udtrykkeligt at oplyse, hvis virksomheden ikke har politikker for samfundsansvar, vil de fleste virksomheder allerede have et incitament til samtidig at begrunde en sådan beslutning. På samme vis angående krav om at rapportere om planer for at rette op på evt. problemer.

4. Oversigt over hørte organisationer og myndigheder m.v.

AE – Arbejderbevægelsens Erhvervsråd, ATP, Bryggeriforeningen, Businesses for Social Responsibility/Europe, CSR Forum, Copenhagen Business School, Danske Advokater, Dansk Arbejdsgiverforening, Dansk Byggeri, Dansk Erhverv, Danmarks Rederiforening, Dansk Standard, DIEH, DI, Den Danske Finansanalytikerforening, Eksport Kredit Fonden, FN Global Compact, FSR - danske revisorer, Folkekirkens Nødhjælp, Finansrådet, Finanssektorens Arbejdsgiverforening, First North, Foreningen af Registrerede Revisorer, Forsikring & Pension, Forbrugerrådet, Grønlands Selvstyre, Håndværksrådet, HK, ICJ - International Commission of Jurists, Investeringsforeningsrådet, Institut for Menneskerettigheder, Komiteen for god Selskabsledelse, KL, Københavns Universitet, Landbrug og Fødevarer, Landbrugets rådgivningscenter, Landscentret, Lederne Hovedorganisation, LO, Lønmodtagernes Dyrtidsfond, Nasdaq OMX Copenhagen A/S, Red Barnet, Regnskabsrådet, Realkreditforeningen, Realkreditrådet, Rigsrevisionen, Roskilde Universitet, Rådet for Bæredygtig Erhvervsudvikling, Syddansk Universitet, Verdens Skove, Virksomhedsforum for Social Ansvar, WWF, Aalborg Universitet, Aarhus Universitet, 92-gruppen, Beskæftigelsesministeriet, Klima, Energi- og Bygningsministeriet, Finansministeriet, Justitsministeriet, Ministeriet for Børn og Undervisning, Miljøministeriet, Social- og Integrationsministeri-

et, Ministeriet for Fødevarer, Landbrug og Fiskeri, Ministeriet for Sundhed og Forebyggelse, Ministeriet for Forskning, Innovation og Videregående uddannelser, Skatteministeriet, Statsministeriet, Transportministeriet, Udenrigsministeriet, Økonomi og Indenrigsministeriet.